

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

**ការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំតាមរយៈ
ពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជា ពីឆ្នាំ២០១៤-២០១៩**

The Implementation of Education Policy through Buddhism in Cambodia
from 2014-2019

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

បណ្ណាល័យ

លេខ.....0009367

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ស៊ឹម សាវ៉ាន

និក្ខេបបទបណ្ឌិត

ជំនាញ រដ្ឋបាលសាធារណៈ

គ្រូបណ្ឌិត៖ បណ្ឌិត សយ រតនី

ឆ្នាំ ២០២១

មាតិកា

-បញ្ជីតារាង	iv
-បញ្ជីក្រាហ្វិក	v
-តារាងអក្សរកាត់	vi
-ឧទ្ទិសកថា	vii
-សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	viii
-អំណះអំណាង	ix
-មូលនិយមសង្ខេប	x
-Abstract	xi
-សង្ខេបនិក្ខេបបទ	xii

សេចក្តីផ្តើម

១-លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	១
២-ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៣-គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៤-ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ	៤
៥-វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ	៤
៥.១-ការប្រមូលទិន្នន័យ	៤
៥.២-ការជ្រើសរើស និង កំណត់ទំហំសំណាក	៥
៥.៣-ទីកន្លែងប្រមូលទិន្នន័យ	៨
៥.៤-ការវិភាគទិន្នន័យ	៨
៦-សារៈប្រយោជន៍នៃការស្រាវជ្រាវ	៨
៧-រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ	៨

ជំពូកទី១

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំតាមរយៈពុទ្ធសាសនា

១.១-ព្រះពុទ្ធសាសនា	១០
១.១.១-និយមន័យ «សាសនា»	១០
១.១.២-ប្រភេទនៃសាសនា	១៨
១.១.៣-ព្រះពុទ្ធសាសនា	១៩
១.១.៤-វគ្គត្រ័យនៃព្រះពុទ្ធសាសនា	២២

១.១.៥-និកាយនៃព្រះពុទ្ធសាសនា	២៣
១.១.៦-ព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជា	២៨
១.២-ការអប់រំ	៣៦
១.២.១-និយមន័យ «ការអប់រំ»	៣៦
១.២.២-គោលបំណងនៃការអប់រំ	៣៧
១.២.៣-អត្ថប្រយោជន៍នៃការអប់រំ	៤០
១.២.៤-ការអប់រំតាមរយៈសាសនានៅកម្ពុជា	៤៣
១.៣-គោលនយោបាយ	៧៩
១.៣.១-និយមន័យ «គោលនយោបាយ»	៧៩
១.៣.២-គោលនយោបាយសាធារណៈ	៨០
១.៣.៣-សារសំខាន់នៃការសិក្សាគោលនយោបាយសាធារណៈ	៨២
១.៣.៤-ដំណាក់កាលនៃគោលនយោបាយសាធារណៈ	៨៣
១.៣.៥-ការអនុវត្តគោលនយោបាយសាធារណៈ	៨៤
១.៣.៦-គោលនយោបាយលើវិស័យអប់រំ	៨៥

ជំពូកទី២

ដំណើរការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំតាមរយៈពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជា

២.១-ប្រវត្តិនៃពុទ្ធិកសិក្សានៅកម្ពុជា	៩៤
២.១.១-ពុទ្ធិកសិក្សាពីឆ្នាំ១៩០៩-១៩៥៣	៩៤
២.១.២-ពុទ្ធិកសិក្សាពីឆ្នាំ១៩៥៤-១៩៧៥	៩៨
២.១.៣-ពុទ្ធិកសិក្សាពីឆ្នាំ១៩៧៩-២០១៤	១០៦
២.២-រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងការអប់រំតាមរយៈព្រះពុទ្ធសាសនា	១០៧
២.២.១-ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា	១០៧
២.២.២-អគ្គាធិការរដ្ឋានពុទ្ធិកសិក្សាជាតិ	១០៨
២.៣-សមិទ្ធផលនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំតាមរយៈព្រះពុទ្ធសាសនាពីឆ្នាំ២០១៤-២០១៩.....	១១៩
២.៣.១-សាលាធម្មវិន័យ	១១៩
២.៣.២-ពុទ្ធិកបឋមសិក្សា	១២៤
២.៣.៣-ពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ ឬពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យ	១៣៦
២.៣.៤-ពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ ឬ ពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ	១៤៦

ជំពូកទី៣

កត្តាគន្លឹះដែលជះឥទ្ធិពលលើការអនុវត្តគោលនយោបាយអប់រំតាមរយៈ

ព្រះពុទ្ធសាសនានៅកម្ពុជា

៣.១-ធនធានមនុស្ស	១៥៩
៣.១.១-បរិមាណគ្រូបង្រៀន	១៥៩
៣.១.២-គុណភាពគ្រូបង្រៀន	១៦៥
៣.២-ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត	១៧៣
៣.២.១-អគារសិក្សា	១៧៣
៣.២.២-សម្ភាររូបវន្តសិក្សា	១៧៦
៣.៣-ការគ្រប់គ្រង និងដឹកនាំ	១៨១
៣.៣.១-ការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិកសិក្សា	១៨១
៣.៣.២-ការគ្រប់គ្រងម៉ោងពេលសិក្សា	១៨៨
៣.៣.៣-ការគ្រប់គ្រងកម្មវិធីសិក្សា	១៩៣
៣.៣.៤-ការគ្រប់គ្រងគ្រឹះស្ថានសិក្សា	២១១
៣.៣.៥-កង្វះខាតក្នុងការគ្រប់គ្រង	២២៣
៣.៤-ការចូលរួមរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធ	២២៦
៣.៤.១-ការចូលរួមរបស់សមណសិស្ស/សិស្ស	២២៦
៣.៤.២-ការចូលរួមរបស់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ	២៤៣
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	២៤៩

បញ្ជីតារាង

ចំណងជើងតារាង	ទំព័រ
-តារាងទី១៖ ចំនួន និងភាគរយនៃអ្នកគោរពសាសនាធំៗនៅក្នុងពិភពលោក.....	១៩
-តារាងទី២៖ ស្ថិតិសាលាធម្មវិន័យទូទាំងប្រទេស ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១២៤
-តារាងទី៣៖ មុខវិជ្ជាដែលត្រូវសិក្សាប្រចាំសីលនៃពុទ្ធិកបឋមសិក្សា	១២៧
-តារាងទី៤៖ ស្ថិតិពុទ្ធិកបឋមសិក្សាទូទាំងប្រទេស ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៣៥
-តារាងទី៥៖ មុខវិជ្ជាដែលត្រូវសិក្សាប្រចាំសីលនៃពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យ	១៣៨
-តារាងទី៦៖ ស្ថិតិពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យទូទាំងប្រទេស ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៤៦
-តារាងទី៧៖ មុខវិជ្ជាដែលត្រូវសិក្សាប្រចាំសីលនៃពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យ	១៤៨
-តារាងទី៨៖ ស្ថិតិពុទ្ធិកវិទ្យាល័យទូទាំងប្រទេស ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៥៦
-តារាងទី៩៖ ស្ថិតិពុទ្ធិកសិក្សាទូទាំងប្រទេសពីឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៨-២០១៩	១៥៦
-តារាងទី១០៖ គ្រូបង្រៀននៅពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅទូទាំងប្រទេស ពីឆ្នាំសិក្សា ២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៦២
-តារាងទី១១៖ ស្ថិតិសង្ខេបពីចំនួនសមណសិស្ស/សិស្ស និងគ្រូបង្រៀននៅពុទ្ធិកសិក្សា ចំណេះទូទៅទូទាំងប្រទេសពីឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៨-២០១៩	១៧១
-តារាងទី១២៖ ស្ថិតិចំនួនសាលារៀន និងថ្នាក់រៀន នៃពុទ្ធិកសិក្សាទូទាំងប្រទេសពី ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៧៤
-តារាងទី១៣៖ ស្ថិតិសមណសិស្ស/សិស្សនៅពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅទូទាំងប្រទេស ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២២៨

បញ្ជីក្រាហ្វិក

ចំណងជើងក្រាហ្វិក	ទំព័រ
-ក្រាហ្វិកទី១៖ ផលធៀបអំពីអត្រាគ្រូបង្រៀននៃពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ ពីឆ្នាំសិក្សា ២០១៤-២០១៥ ដល់ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៦២
-ក្រាហ្វិកទី២៖ ផលធៀបស្តីពីធនធានអប់រំនៃពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	១៦៩
-ក្រាហ្វិកទី៣៖ ផលធៀបនៃចំនួនសមណសិស្ស/សិស្ស និងគ្រូ ពីឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	១៧៣
-ក្រាហ្វិកទី៤៖ ផលធៀបអំពីកម្រិតវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃធនធានសម្ភារៈសិក្សានៅ ពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	១៧៨
-ក្រាហ្វិកទី៥៖ ផលធៀបអំពីកម្រិតវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃធនធានសម្ភារៈរូបវន្តសិក្សា នៅពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	១៨១
-ក្រាហ្វិកទី៦៖ ផលធៀបលើពេលវេលាម៉ោងសិក្សានៅពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	១៩២
-ក្រាហ្វិកទី៧៖ ផលធៀបលើកម្មវិធីសិក្សានៅពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	២០៨
-ក្រាហ្វិកទី៨៖ ផលធៀបអំពីកម្រិតវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃកម្មវិធីសិក្សានៅពុទ្ធិកសិក្សា ចំណេះទូទៅ	២១០
-ក្រាហ្វិកទី៩៖ ផលធៀបអំពីការគ្រប់គ្រងនៅគ្រឹះស្ថានពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	២២២
-ក្រាហ្វិកទី១០៖ ផលធៀបអំពីកម្រិតវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃការគ្រប់គ្រងនៅពុទ្ធិកសិក្សា ចំណេះទូទៅ	២២៥
-ក្រាហ្វិកទី១១៖ ផលធៀបអាត្រាសមណសិស្ស/សិស្សនៃពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២៣០
-ក្រាហ្វិកទី១២៖ ផលធៀបស្តីពីសមណសិស្ស/សិស្សនៃពុទ្ធិកសិក្សាចំណេះទូទៅ	២៣១
-ក្រាហ្វិកទី១៣៖ ផលធៀបអាត្រាថយចុះនៃសមណសិស្ស/សិស្សសាលាធម្មវិន័យពីក្នុង ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២៣៤
-ក្រាហ្វិកទី១៤៖ ផលធៀបអាត្រាថយចុះនៃសមណសិស្ស/សិស្សពុទ្ធិកបឋមសិក្សាពីឆ្នាំសិក្សា ២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២៣៦
-ក្រាហ្វិកទី១៥៖ ផលធៀបអាត្រាថយចុះនៃសមណសិស្ស/សិស្សពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យ ពីឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២៣៨
-ក្រាហ្វិកទី១៦៖ ផលធៀបអាត្រាថយចុះនៃសមណសិស្ស/សិស្សពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ ពីឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥ ដល់ ឆ្នាំសិក្សា២០១៨-២០១៩	២៤០
-ក្រាហ្វិកទី១៧៖ ផលធៀបអាត្រាគម្លាតគ្នានៃសមណសិស្ស/សិស្សពីពុទ្ធិកបឋមសិក្សា ទៅពុទ្ធិកអនុវិទ្យាល័យ និងពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ	២៤៣

តារាងអក្សរកាត់

- * -

ល.រ	អក្សរកាត់	ពាក្យពេញលេញ
១-ជាអក្សរកាត់ជាភាសាខ្មែរ		
	(កិ.)	កិរិយាស័ព្ទ
	ម. ព.	មើលពាក្យ (ចូរមើលពាក្យ៖...)
	ព. ប្រ.	ពាក្យប្រៀប (ពាក្យប្រើចំពោះ)
	(គុ.)	គុណនាម
	(ន.)	នាម
	ព. កា.	ពាក្យកាព្យ
	(ព. ផ្ទ.)	ពាក្យផ្ទុយ
	(សំ. បា.)	សំស្ក្រឹត, បាលី
	អ.អ.ក	អាជ្ញាធរអគ្គិសនីកម្ពុជា
	អ.វ.ក.វ.ប	ក្រសួងអប់រំ វប្បធម៌ កីឡា វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា
២-ជាអក្សរកាត់ជាភាសាបរទេស		
	OECD	The Organization for Economic Co-operation and Development (អង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និង អភិវឌ្ឍ)
	ICT	Information Communication Technology (បច្ចេកវិទ្យាទំនាក់ទំនងព័ត៌មាន)
	HRM	Human Resource Management (ការគ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស)
	SSP	Statutory Sick Pay (ការបង់លុយតាម SSP)
	SMP	Statutory Maternity Pay (ការបង់លុយតាម SMP)
	CIPD	Chartered Institute of Personnel and Development (វិទ្យាស្ថានធាតុដី សម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍បុគ្គលិក)
	UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (អង្គការអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និង វប្បធម៌ សហប្រជាជាតិ ហៅកាត់ថា អង្គការយូណេស្កូ)

ABSTRACT

The "Implementation of the Education Policy through Buddhism in Cambodia from 2014-2019" is the result of research on doctoral dissertations in public administration. This work is writing separately into various part such as: an introduction, chapter 1, chapter 2, chapter 3 and conclusion correctly to the form of scientific research.

The completed content of this research is highlights the process of education through Buddhism in Cambodia under the responsibility of the Ministry of Cult and Religion through the National Inspectorate of Buddhist Studies. Education through Buddhism is provided opportunities for those who wish to study but lack the means of subsistence to be able to study in modern schools, monks, poor children, orphans who haven't parents and guardians, etc., can come and study here. The content of the curriculum in the education system through Buddhism is focused on educating student's morality, ethics, general knowledge and Buddhism. Every scholar who comes to be educated through Buddhism is always moral and ethical. The results of the research show that the education through Buddhism from 2014 to 2019 is provided training to a total of 180,309 students to gain knowledge and provide employment to a total of 17,062 teachers to get a job under the roof of Buddhism.

Recognize this great merit, the Royal Government of the Kingdom of Cambodia for many generations, including the Royal Government of the Sangkum Reastr Niyum of the King Norodom Sihanouk, as well as the Royal Government of the Second Kingdom of Cambodia of the King Norodom Sihanouk and King Samdech Preah Boromneath Norodom Sihamoni, while the Samdech Akka Moha Sena Padei Techo Hun Sen rule as the head of the Royal Government, has paid attention to reserve and promote the process of education through Buddhism, such as to establish of many Buddhist educational institutions in almost every pagoda in the Kingdom of Cambodia as a studying places for Cambodian monks and Buddhists to get the knowledge both religious and secular more highly and deeply appropriate to the circumstances and able to work and help to lead Khmer Buddhists to turn from the crooked or wrong path to the right and straight path, help to work as a force in Buddhism through the training and proclamation of the Dharma of the Master Buddha, to develop and to save the monks in Khmer Buddhism from the "Danger of Ignorance" worthy of the practice of Buddhism in general, worthy of a country that adheres to Buddhism as the state religion, as stated in the Constitution as a top law of the country, as well as a country with a strong belief in Buddhism for a long time.